

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ЯК ГАЛУЗЬ НАУКОВИХ ЗНАНЬ

Барабаш Н.С. – к.е.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

В сучасних умовах розвитку економіки якість аналітичних досліджень залишається дуже низькою і в практиці економічної роботи господарюючих суб'єктів, де фінансовий аналіз часто зводять лише до порівняльних оцінок та визначення динаміки показників фінансового стану. Найбільш повно на практиці використовується тільки його оцінювальна функція. Значною залишається частка ретроспективного аналізу, а стратегічний аналіз займає лише 5-7% загального обсягу аналітичних досліджень і представлений у надто спрощеній формі.

Причини такої ситуації мають і об'єктивну і суб'єктивну природу. Проте їх характеристика є менш продуктивною, ніж пошук істини трансформаційних процесів в системі економічних наук і визначення місця та ролі фінансового аналізу. Слід зауважити, що фахова підготовленість керівників економічних систем різного рівня з проблем проведення загальних і тематичних аналітичних досліджень залишається низькою, незатребувані і можливості аналізу у поясненні негативних явищ і тенденцій. Про це свідчить і стан використання інформаційних ресурсів бухгалтерського обліку та статистики в аналітичному обґрунтуванні та оцінка виконання управлінських рішень фінансового характеру. Практично згорнуті спеціальні наукові дослідження у сфері методології та організації фінансового аналізу.

Особливість фінансового аналізу як галузі наукових знань обумовлюється такими обставинами:

а) статусом фінансового середовища в умовах формування якісного ринкового середовища. Саме фінансова активність може радикально структурувати економічний, соціальний, політичний розвиток країни, регіонів, суб'єктів господарювання. Бюджетне, інвестиційне, банківське, фіскальне та інші фінансові спрямування при об'єктивному і якісному аналітичному забезпеченні можуть повноцінно реалізувати свої функції і завдання;

б) об'єктивністю і повнотою інформаційних ресурсів для проведення фінансового аналізу. Саме структурована і повноцінна інформація може суттєво виражати адекватність визначення і оцінки економічних процесів. Проблему системних аналітичних досліджень даного спрямування складає конфіденційність інформації, достовірність фінансової звітності, технології статистичної

обробки даних, тощо;

в) потребою оцінки ризиків через низький рівень впливу на зміну Визначення можливих загроз і вигод, доцільного коливання економічних параметрів, оптимальних рівнів дозволяє розробити варіанти управлінських рішень, сформувавши мобільну систему протидії кризовим явищам і процесам;

г) етикою ведення бізнесу та державного управління, яка передбачає цивілізаційні засади використання фінансових інструментів для сталого розвитку.

Посилення ролі фінансового аналізу обумовлюється, насамперед тим, що управлінські рішення фінансового характеру є домінуючими в системі менеджменту суб'єктів господарювання. Крім цього, зона невизначеності конкурентної поведінки та ділової співпраці актуалізує необхідність глибокої аргументації такого партнерства, об'єктивної оцінки можливих небезпек і загроз та реальних переваг, визнання додаткових гарантій та оцінки ризику. Для досягнення конкурентних переваг обов'язковою є відповідна інноваційна та інвестиційна політика, що вимагає пошуку джерел фінансування і раціонального використання коштів. Тому традиційні методи оцінки фінансового стану підприємства не вирішують цієї сукупності проблем, а обумовлюють нові методичні підходи до фінансового аналізу, що передбачають розуміння фінансового аналізу як:

- методу пізнання фінансово-економічних систем;
- системи спеціальних знань і цілісної науки;
- функції фінансового менеджменту і управління.

Нове розуміння фінансового аналізу формують процеси:

- міжнародної економічної інтеграції та глобалізації;
- розвитку конкуренції, посилення фінансових важелів управління;
- формування цивілізованої системи ділового партнерства і зменшення частки "ручного управління" економікою;
- формування стратегії і тактики забезпечення економічної незалежності та національної безпеки.

Перспективними напрямками фундаментальних досліджень у розвитку

фінансового аналізу можна вважати:

- аналіз і оцінку трансформації фінансово-економічних систем за об'єктивними і суб'єктивними чинниками та виділення політичної, економічної і соціальної складової різного роду фінансових реформ (бюджетної системи, податкової системи, інвестиційної і митної політики тощо);

- аналіз і оцінку стратегії і тактики фінансового менеджменту, дієвості фінансових важелів та механізмів у підвищенні ділової активності суб'єктів господарювання та у попередженні розвитку кризових явищ (аналітичне забезпечення антикризового управління);

- аналіз і оцінку еластичності змін фінансових показників в обґрунтуванні стратегії і тактики бізнесу. Провідним є визначення позитивної еластичності додаткових витрат і фінансових результатів, нарощування економічного потенціалу та стратегічна вигода, втрата часткових поточних успіхів у досягненні стратегічної результативності тощо;

- альтернативну основу аналітичного пошуку, що передбачає не лише оптимізацію та формування зони прийняття управлінських рішень, а й рейтингову оцінку будь-якого варіанту змін. Рейтингова оцінка дає змогу обрати оптимальний план управлінських дій при обмежених ресурсних можливостях. Проблема рейтингової оцінки тісно пов'язана з питанням визначення інтегральних показників;

- визначення і оцінку ризику підприємництва. Оцінка ризику повинна мати паритетну основу, що розширює зону учасників ризикових операцій і зменшує ступінь розчарування в разі неуспіху. Необхідна аналітична основа управління ризиками з метою їх мінімізації на стадії формування партнерських відносин, реалізації інвестиційних проєктів, укладання договорів і контрактів тощо.

Така параметризація фінансового аналізу формує нову методологічну базу і найновіший інструментарій аналітичних досліджень у сучасному інформаційному середовищі.

Література

1. Мних Є.В. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. -536 с.

УДК 657.412.7

ЗБАЛАНСОВАНА СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ В УПРАВЛІННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Головай Н.М. – к.е.н., доцент, Гордополова Н.В. – к.е.н., доцент
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Управлінські рішення, що традиційно приймалися індустріальними підприємствами, носили більш матеріальний характер і легко пророховувалися. Існували стійкі процедури погодження та прийняття рішень щодо інвестиційних проєктів, а також система відповідальності за їх реалізацію. Проте, в постіндустріальний період, це не гарантує швидкого накопичення та ефективного використання інтелектуального капіталу. Забезпечення конкурентних переваг будь-якого постіндустріального підприємства базується на стратегічному управлінні його інтелектуальним капіталом. Необхідність відображення системи показників в звітності підприємства, які характеризували б рівень розвитку його інтелектуального капіталу, вимагає розширення та удосконалення обліково-інформаційної бази.

Удосконалення системи фінансового обліку є досить актуальним питанням. Не дивлячись на це, аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що удосконалення обліково-

інформаційного забезпечення щодо управління інтелектуальним капіталом підприємства здійснюється лише західними спеціалістами. Сьогодні, у більшості випадків, фінансовий облік не забезпечує в повному обсязі інформаційні потреби управління, що має місце навіть при бездоганній, з погляду податкових органів, бухгалтерії. Сучасна система обліку має забезпечувати не лише виявлення, вимірювання, реєстрацію, узагальнення та передачу інформації користувачам фінансової звітності, а безпосередньо повинно впливати на досягнення довгострокових конкурентних переваг підприємства. Це в свою чергу викликає потребу не лише в оцінці та аналізі результатів поточної діяльності підприємства, але й в максимальній поінформованості працівників, покупців на інших зацікавлених осіб про стратегічні цілі розвитку підприємства.

Стратегічні цілі формуються на основі інформаційної системи обліку. При цьому, максимально ефективною інформаційною